

ČESKOSLOVENSKÁ PSYCHOLOGICKÁ SPOLEČNOST PŘI ČSAV
SLOVENSKÁ PSYCHOLOGICKÁ SPOLEČNOSŤ PRI SAV

M

OSJEZD

ČESKOSLOVENSKÝCH
PSYCHOLOGŮ

SOUHRNÝ
REFERÁTŮ

TŘINEC

9. - 12. ZÁŘÍ 1975

J. KŘIVOHLAVÝ:

Výchova ke kooperaci - její možnosti, metody a měření její efektivnosti

Spolupráce je jedním z klíčových jevů sociální psychologie. Je zároveň jevem, kterému je třeba věnovat mimořádnou pozornost při výchově sociálních vztahů v socialismu. Poznatky sociální psychologie zde mohou být účinnou pomocí v této společensky náročné výchovné práci.

Rozbor jevu kooperace naznačuje i možnosti vedení lidí ke spolupráci. Podmínky, které umožňují a ovlivňují kooperaci ukazují na specifické znaky situací, které umožňují volbu kooperace. V referátě je podán přehled těchto podmínek a to jak situačních, tak osobnostních i procesuálních (strategických).

Výchova ke kooperaci by měla nastoupit již v předškolním věku. Nastíněny jsou situace a postupy, které umožňují tuto výchovu. Uveden je i přehled vybraných druhů her, vhodných pro výchovu ke kooperaci v předškolním a školním věku. Uvedeny jsou charakteristiky pracovních školních úloh, které pozitivně přispívají k rozvoji kooperace. Pamatováno je na zájmové kroužky a sportovní činnost. Zvláštní pozornost je věnována pracovnímu výcviku a zvláště těm charakteristikám, které v něm vedou účně ke spolupráci. V závěru střední části referátu je pozornost věnována zařazování tematiky kooperace do přípravy vedoucích pracovníků - např. do cyklické přípravy, do školení perspektivních kádrů atp. Podán je přehled témat, metod a postupů.

V závěrečné části sdělení je pozornost věnována metodám měření úrovně kooperace. Podán je přehled dotazníkových metod a metod, využívajících nenulových her. Uvedena jsou kritéria a míry kooperace, těmito metodami zjišťované.

při složité diferenciálně-diagnostické úvaze. Psychologická diagnóza zde není tedy pouze teoretickým problémem, nýbrž především východiskem pro výchovná, rehabilitační i právní opatření.

J. KŘIVOHLAVÝ:

Posudkové lékařství a úkoly psychologie v péči o zdravotně postižené

Zdravotně postižení lidé - invalidé, lidé se změněnou pracovní schopností, dlouhodobě a těžce nemocní atp. - tvoří specifickou skupinu pacientů, kterým je věnována mimořádná pomoc našim zdravotnictvím i odbory sociální péče. Současné pojetí socialistického posudkového lékařství se odklání od klasického negativního zaměření, charakterizovaného stanovením kritérií pro přiznání invalidity a je pozitivně zaměřeno na reintegraci člověka do života. V rámci tohoto úkolu, formulovaného u nás např. prof. MUDr R. Burešem, má psychologie řadu úkolů.

Jednou oblastí úkolů je posuzování zbylých schopností zdravotně postiženého a jeho osobnosti. Tato tematika zaujímá dnes v klinické psychologii specifické místo (viz monografii P. Mittlera o rozsahu 857 stran). Je třeba zvládnout specifikum této problematiky, v postgraduálu prohloubit znalosti psychologů a organizačně je začlenit - viz situaci v PLR, NDR aj.

Druhou skupinou otázek je zajištění psychoterapeutické péče o zdravotně postižené, a to jednak při nástupu handicapu (např. při výskytu těžkého onemocnění - např. infarktu apod.), jednak v průběhu dalšího života handicapovaného. Jde nejen o postižení zdravotně postiženého individua, ale i o psychoterapeutickou péči o jeho rodinu, případně i o jeho pracovní skupinu.

Další otázky psychologie handicapu se týkají účasti psychologů v reedukaci zdravotně postižených, při poskytování defektologické péče, při jejich profesionální orienta-

P. ŘÍČAN:

Psychodiagnostika v profesi klinického psychologa
Psychodiagnostika byla - v prvním stadiu vývoje naší profese - převažující, až výlučnou náplní práce klinických psychologů. Psychologické vyšetření bylo chápáno jako pomocné vyšetření v psychiatrické diagnostice. Přeceňování validity testů pro tyto účely bylo střídáno skepsí. S rozvojem dynamické psychiatrie a sociální psychiatrie a s rozšířením širokospektrálních psychofarmak klesá zájem o psychiatrickou diagnostiku, zvláště nosologickou, a tedy i o pomocné psychologické vyšetření. Současně psychologové nacházejí nové, většinou preferované uplatnění v psychoterapii. V důsledku toho klesá zájem o psychodiagnostiku, dochází k relativní stagnaci.

Východiska pro renezanci klinické psychodiagnostiky:

- 1) Důraz na poznání osobnosti pacienta spíše než na rozeznání psychické poruchy; z toho plynoucí komplexnost psychologického vyšetření (včetně rozhovoru atd.).
- 2) Začlenění psychologa do týmové práce v jejímž průběhu se postupně prohlubuje poznání pacienta a jeho poruchy.
- 3) Potřeba psychologického vyšetření pro zjištění indikace k psychoterapii.
- 4) Naléhavost lokálních výzkumů na jednotlivých psychiatrických pracovištích a uplatnění psychologa při těchto výzkumech.
- 5) Relativně samostatná práce psychologa v nepsychiatrických lékařských oborech.

Důsledky pro požadavky na klinického psychodiagnostika: znalost teorie a metodologie, širší repertoár testů, sociálně psychologická orientace; psychoterapeutický výcvik jako předpoklad dobré diagnostické práce.

J. STANISLAV:

Príspevok ku klinickej diagnostike mozgových poškodení

S. KRATOCHVÍL, O. KONDÁŠ:

Súčasný stav a perspektívy rozvoja psychoterapie
v ČSSR

Súčasný prístup psychoterapeutickej praxe v ČSSR sa rozoberajú na jej najviac rozvíjaných formách, a to sú najmä patogenetický prístup, discentný prístup, autogénny tréning, hypnóza a skupinová psychoterapia. Uvádza sa hlavné oblasti aplikácie psychoterapie, začlenenie československej psychoterapie do rámca súčasného rozvoja psychoterapie v socialistických krajinách a diskutujú sa niektoré organizačné otázky, výuka i výcvik psychoterapeutov. Posledná časť referátu sa venuje náčrtu perspektív tak z aspektu psychoterapeutickej praxe, ako aj z aspektu teórie a výskumu. Vedľa rozvíjania metód sa javí veľmi naliehavým ďalší rozvoj teórie psychoterapie a zefektívňovanie metód skupinovej psychoterapie.

G. DOBROTKA, M. KOČIŠOVÁ:

Forenzne-psychologické hodnotenie abnormných osobností v expertíze

Spoločenská závažnosť delinkvencie abnormných a psychopatických osobností je daná veľkou incidenciou, vysokým recidivizmom pri neúčinnosti terapie a refraktérnosti oproti korektívnym opatreniam a nedocenenou kontagiozitou sociálneho zlyhania a trestnej činnosti psychopátov. Nové formy skupinovej kriminality najmä mladých páchatelov sú motivované psychopatickými kritériami hodnotenia cieľov a prostriedkov trestnej činnosti.

Forenzne-psychologická expertíza trestnej činnosti abnormných osobností zameriava sa na diagnostiku abnormných tendencií osobností, ktoré podmieňujú kriminalitu (napr. agresivita), na vypracovanie a indikáciu korektívnych socioterapeutických opatrení v rámci štátnej reakcie a na

vačných zdrojov pracujúceho človeka vychádzajúce z empirického poznania a riešenie skupinovej kooperácie na horizontálnej i vertikálnej úrovni. Dá sa predpokladať, že spokojnosť pracujúcich je motívom iniciatívy tvorivosti a súčasne želaným dôsledkom úsilia psychológov v oblasti práce. Súčasne sa analyzujú všeobecné i špecifické predpoklady, možnosti a limity ľudskej psychiky v perspektívnych ľudských činnostiach, kde najmä typ operátora sa stáva novým typom pracovníka minimálne do chodu automatických systémov zasahujúceho, oproti tomu však všestranne pripraveného na širokú varietu komplikovaných rozhodnutí.

J. HOSKOVEC, J. ŠTIKAR:

Teorie a praxe psychologie silniční dopravy

Psychologické teorie uplatňované v silniční dopravě jsou značně závislé na současném stavu techniky. Autoři se záměrně soustřeďují na hlediska, kterých lze využít v současnosti nebo blízké budoucnosti. Teorie v této oblasti bude třeba dále rozvíjet v souvislosti s perspektivními možnostmi praxe.

Racionalizace práce v dopravě vyžaduje vědecké studium nehod. Psychologie v dopravě zkoumá zejména psychologické projevy řidičů. Zjišťuje jejich závislost na individuálních vlastnostech člověka i na dopravní technice. Věnuje pozornost výběru a rozmísťování pracovníků i jejich přípravě pro dopravní činnost. Klade důraz na úpravu pracovních podmínek a pracovního prostředí. Zaměřuje se i na konstrukci vozidla, stavbu a úpravy silnic, řízení dopravy na komunikacích.

Psychologická diagnostika je důležitou součástí snahy o zvýšení bezpečnosti silničního provozu. Soustřeďuje se na postižení relativně stálých individuálních charakteristik a vývojových faktorů. Diagnostika může však velmi účinně sloužit jako základ k edukativním, výcvikovým a tera-